

کانون الهیات مژده

آیا خدا می‌توانست قوم خود را کاملاً ترک نموده، فراموش نماید؟

«هوشع»

استاد: کشیش دکتر کامبیز سقایی

دانشجو: ل. س

تاریخ تحویل: ۲۹.۴.۲۰۲۴

مقدمه

کتاب هوشع قدیمی‌ترین و طولانی‌ترین کتاب، از انبیای کوچک است. در متون عبری نیز از سخت‌ترین متون عهد عتیق است.^۱ عهدی که در کتاب خروج و تثنیه بیان شده است، پس زمینه الهیات کتاب هوشع می‌باشد.^۲ این کتاب تأکید بسیاری بر شناخت خدا دارد و نشان می‌دهد که مشکل قوم خدا و نیاکان آنها، از عدم شناخت مناسب از خدا می‌باشد. الهیات مطرح شده در کتاب هوشع، که بر تم‌های عمده‌ای مانند: بخشش، رحمت، توبه و بازگشت به خدا تأکید دارد، و در انجیل متی، عیسی مسیح دو بار از هوشع نقل می‌کند و می‌فرماید: «خداوند رحمت را بیش بخشش دوست دارد.» این کتاب داستان عاشقانه دردناکی میان هوشع و همسرش گومر را روایت می‌کند. در واقع نمادی از رابطه خداوند با مردم اسرائیل است.^۳ کتاب هوشع دو وجه کلیدی از شخصیت خداوند را نشان می‌دهد: عدالت وی، که از طریق مجازات گناه متجلی می‌شود؛ و رحمت وی، که از طریق فراخوان توبه و آمادگی برای بخشش تحقق پیدا می‌کند. این دو ویژگی به طور مکمل یکدیگر را تقویت می‌کنند و تصویری عمیق و چند بُعدی از خدای مسیحیت ارائه می‌دهند.^۴

کاملیت خدا در عدالت و رحمت

رابطه خدا با قومش یک پیوند زناشویی است. این پیوند به وعده خدا با ابراهیم (وی و ذریتش) برمی‌گردد. جشن عروسی در کوه سینا بود که قوم اسرائیل در آنجا وعده‌های خدا را در راستای شریعت دریافت نمودند و سهم خود را در این پیمانی که خدا آن را تنظیم کرده بود، (خروج ۱۹ و ۲۰) پذیرفتند. قرار بود قوم پس از سه ماه، وارد سرزمین موعود شوند اما به جهت بی‌اعتمادی (عروس به داماد)، چهل سال طول کشید و همانطور قبلاً به آنها هشدار داده شده بود، متحمل مجازات شدند. (تثنیه ۲۸: ۱۵-۶۸) در واقع ازدواج قوم با خدا در یک طلاق موقتی قرار داشت اما از آنجایی که خدا از طلاق نفرت دارد، هرگز عروسی را رها نکرد.^۵ خدا همانند والدینی که فرزندان نافرمان و نامطیع خود را دوست دارند همیشه قوم خود را دوست دارد اما او مثل والدین مسئول و از روی محبت خویش، نمی‌خواهد که قوم از عواقب رفتارشان رهایی یابند. قوم

^۱ مارک اف، روکر، جهان و کلام، انتشارات دانشکده علم الهیات ساوت ایسترن، ۲۰۲۳، فصل ۲۷، ص ۵۳۱.

^۲ همان، ص ۵۴۳.

^۳ همان، ص ۵۴۴.

^۴ کتاب مقدس کاربردی (ترجمه تفسیری همراه با توضیحات و تفسیرها)، ص ۲۰۷۷.

^۵ دیوید، پائسون، رمزگشایی کتاب مقدس (نگرشی بی‌نظیر بر کل کتاب مقدس)، ۲۱۶.

اسرائیل گناه کرده بود و مانند (تثنیه ۲۱: ۱۸ - ۲۱)، که پدر و مادری به جهت تنبیه، پسر نافرمان خود را نزد ریش‌سفید قوم بردند، خدا می‌خواست که قوم را تنبیه کند.^۶

دعوت هوشع از قوم به محبت و راستی خدا که بنیادی‌ترین صفات خدا هستند، بود. کتاب هوشع به ما نشان می‌دهد که خدا استوار و ثابت قدم است. خدا همچون هوشع، با وفا و مهربان است در با اینکه قوم اسرائیل به شباهت جومر، بارها از او رویگردان شده و به پیروی از خدایان دیگر پرداخته‌اند. شخصیت وی تغییرناپذیر بوده و همچنین ترکیبی از عدالت و رحمت می‌باشد. عدالت خدا به این معناست که باید گناه مجازات شود و رحمت وی، به این معناست که او مشتاق آمرزش گناهان است. این کشمکش عدالت و رحمت خدا، فقط در تصویر صلیب است که در تلاقی یکدیگر قرار می‌گیرد. (رومیان ۵ و افسسیان ۲). در صلیب عیسی مسیح، گناهان در یک زمان و یک مکان، هم مجازات و هم بخشوده می‌شوند. این کاملیت شخصیت خدا، به معنای این است که می‌توان رفتار خدا را پیش‌بینی نمود. خدا می‌خواهد انسان گناهکار را مورد رحمت خویش قرار دهد، اما اگر انسان رحمت خدا را مکرراً رد نماید، با عدالت خدا روبه‌رو خواهد شد که نمونه آن را در کتاب ناحوم و یونس می‌بینیم.^۷

به نقل از جی کمپل مورگان: «کتاب هوشع قویترین مکاشفات، در رابطه با ماهیت گناه را به ما تعلیم می‌دهد و تفسیری شفاف از قدرت محبت خداوند است و نشان می‌دهد که چطور دل خداوند از گناهان آزرده می‌شود.»^۸

انعطاف‌پذیری خدا در عدالت و رحمت

انعطاف‌پذیری خدا در کتاب هوشع به وضوح قابل مشاهده است. هوشع نشان می‌دهد که خدا می‌تواند نقشه‌های خود را تغییر دهد و این تغییر بستگی به چگونگی واکنش انسان دارد که این موضوع را می‌توان در باب ۱۸ ارمیا دریافت نمود. زمانی که کوزه‌گر سعی می‌کرد کوزه‌ای دلخواه بسازد. در این داستان خدا به ارمیا گفت: «آیا از کوزه‌گر و گل درس نگرفتی؟»^۹ این داستان به ما نشان می‌دهد که کوزه‌گر گل را در اختیار خود داشت و او هم می‌توانست کوزه را با نقص باقی گذارد و هم می‌توانست به شکل دیگری درآورد. به همین شکل هم قوم خدا به مانند گل هستند در دستان خداوند. وقتی انسان توبه می‌کند

^۶ کتاب مقدس کاربردی (ترجمه تفسیری همراه با توضیحات و تفسیرها)، ص ۲۰۷۷.

^۷ دیوید، پائسون، رمزگشایی کتاب مقدس (نگرشی بی نظیر بر کل کتاب مقدس)، ص ۴۳۵.

^۸ ویلیام، مک دونالد، تفسیر کتاب مقدس برای ایمانداران، ص ۲.

^۹ دیوید، پائسون، رمزگشایی کتاب مقدس (نگرشی بی‌نظیر بر کل کتاب مقدس)، ص ۴۳.

اجازه می‌دهد تا در دستان خدا، تبدیل به ظرفی با ارزش شود و از رحمت خدا برخوردار گردد. چون خدا دارای شخصیت است، پس آینده تغییرناپذیر نیست و همینطور از پیش هم تعیین نشده است.^{۱۰}

وقتی انسان توبه می‌کند و یا به عبارتی تغییر روش می‌دهد، خدا هم از روش رحمت خود انسان را می‌پذیرد. خدای کتاب مقدس، خدایی است که بر طبق کاملیت شخصیت خود عمل می‌نماید و به همین علت است ما می‌توانیم واکنش خدا را تشخیص دهیم. خدا حتی به‌رغم ناطاعتی گسترده قوم بنی‌اسرائیل، باز هم وفادار است. در اول تیموتائوس عبارتی در رابطه با قوم خدا و عیسی مسیح وجود دارد که کلام خدا می‌فرماید: «اگر او را انکار کنیم، او نیز ما را انکار خواهد کرد، اما اگر به او بی‌وفا باشیم، او همچنان وفادار خواهد ماند.» شاید که این آیه مستقیماً از الهیات کتاب هوشع اقتباس شده باشد. در واقع خدا برای قوم خود دلسوزی می‌نماید و به خاطر عهد و وفاداری خود؛ قوم را بدون مجازات رها نمی‌کند (۵: ۱۰)، نمی‌تواند قوم را به حال خود واگذارد (۱۱: ۱ - ۱۱)، نمی‌تواند قوم را یاری ننماید.^{۱۱}

وقتی خدا می‌بخشد، گناه را مورد داوری قرار می‌دهد، اما به گناهکار رحمت نشان می‌دهد.^{۱۲} یکی از کتاب‌های کلیدی که مفاهیمی مشابه با آنچه در هوشع آمده را بازتاب می‌دهد، انجیل لوقا است. انجیل لوقا بر رحمت و بخشش خدا تأکید زیادی دارد و چگونگی درخواست خدا برای بازگشت گناهکاران را به تصویر می‌کشد. دعوت عیسی به گناهکاران، و توجه ویژه‌اش به محبت و رحمت نسبت به افرادی که جامعه آنها را رانده بود، نشان دهنده الهیاتی است که در کتاب هوشع نمونه‌سازی شده است. کتاب لوقا بر محبت فراگیر و شانس دوباره‌ای که خداوند به افراد می‌دهد تا به سمت او بازگردند، تأکید دارد. همانطور که هوشع تصویری از خداوند را به عنوان همسر دلسوزی نشان می‌دهد که به دنبال بازگشت قوم خیانت‌کارش است، انجیل لوقا نشان می‌دهد که عیسی مسیح به دنبال باز یابی و نجات گناهکاران است، حتی در زمانی که می‌دانست به او خیانت می‌شود، باز آنها را به شام دعوت می‌کند.

^{۱۰} همان، ص ۴۳۶.

^{۱۱} همان، ص ۴۸۴ تا ۴۸۶.

^{۱۲} کتاب مقدس کاربردی (ترجمه تفسیری همراه با توضیحات و تفسیرها)، ص ۲۰۸۱.

کلام آخر

عشق الهی ریشه در شخصیت خداوند دارد و هیچ چیز مانع این عشق نمی‌تواند شود. بنابراین حتی ناطاعتی انسان نمی‌تواند خداوند را از عشق خویش بازدارد. نقطه آغاز محبت و عطوفت الهی خود خداوند است. این محبت خودجوش است و نیروی محرکه آن خلاقیت بی انتهای خداست. عدالت خدا با عدالت انسان تفاوت فاحشی دارد زیرا که خدا جای رحمت را محفوظ نگه می‌دارد اما در مقابل احقاق عدالت، انعطاف‌پذیر است. انسان قادر نیست خدا را دوست بدارد و خداست که انسان را در یافتن راه محبت یاری می‌نماید. (هوشع ۴: ۱۶)

منابع

پاوسون. دیوید. رامین بسطامی. رمز‌گشایی کتاب مقدس (نگرشی بی‌نظیر بر کل کتاب مقدس).

روکر. مارک اف. ترجمه ساوت ایسترن. جهان و کلام. انتشارات دانشگاه ساوت ایسترن.

مک دونالد. ویلیام. تفسیر کتاب مقدس برای ایمانداران. (www.muhammadanism.org May 21, ۲۰۰۸)

کتاب مقدس کاربردی همراه با توضیحات و تفسیرها.